

**DVOJAZYČNÁ
KNIHA ★★ ★
PRO
POKROČILÉ**

Arthur Schnitzler

Traum novelle

Snová novela

Zfilmoval Stanley Kubrick jako *Eyes wide shut*

Přeložila a pro výuku upravila Jana Navrátilová

- zrcadlový český překlad
- okomentované gramatické a lexikální jevy
- otázky na porozumění textu
- slovníček

B2/C1

CD MP3

Celý text namluvený rodilým mluvčím

edika.

Arthur Schnitzler

Snová novela

Traumnovelle

Edika
Brno
2013

Snová novela

Traumnovelle

Arthur Schnitzler

Překlad a jazykový komentář: Jana Navrátilová

Odborná korektura: Hana Kraft, Felix Ruschke

Ilustrace: Terezie Kolářová

Obálka: Martin Sodomka

Odpovědná redaktorka: Kateřina Hošková

Technický redaktor: Jiří Matoušek

CD nahráno: Studio 22

Režie a editace: Mario Buzzi

Mužský hlas: Felix Ruschke

Hudba: Radim Hanousek

Objednávky knih:

www.albatrosmedia.cz

eshop@albatrosmedia.cz

bezplatná linka 800 555 513

ISBN 978-80-266-0392-4

Vydalo nakladatelství Edika v Brně roku 2013 ve společnosti Albatros Media a.s. se sídlem Na Pankráci 30, Praha 4. Číslo publikace 18 228.

© Albatros Media a. s. Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být kopírována a rozmnožována za účelem rozšiřování v jakékoli formě či jakýmkoli způsobem bez písemného souhlasu vydavatele.

1. vydání

 ALBATROS MEDIA a.s.

Předmluva

Milí čtenáři,

v dnešní době překotného a stále rychlejšího životního tempa vám nabízíme možnost se na chvíli zastavit, zasnít a zamyslet se nad rozmanitostí lidských osudů a partnerských vztahů.

Rakouský spisovatel Arthur Schnitzler (1862–1931), rodilý Vídeňan, vynikající dramatik a vypravěč, byl občanským povoláním lékař. Pro jeho dílo je charakteristické zčásti hořce zádumčivé, zčásti ironické vědomí toho, jak pochybená je často lidská existence. Ve svých prózách se zabývá psychologicko-erotickými problémy, které v žádném případě neidealizuje se sobě vlastní skepsí, vyplývající z povolání a praktických zkušeností lékaře.

Nestárnoucí příběh o trvalosti i zranitelnosti lidských vztahů, který vás okouzlí nejen vytříbeným jazykem, si přečtete v originále a souběžně v českém překladu.

Řada faktických a gramatických poznámek v textu i v jazykovém koutku, doložených konkrétními příklady, vám umožní osvěžit si vlastní znalosti a pomůže orientovat se v některých složitějších nebo starších tvarech.

Pomocí otázek za jednotlivými kapitolami si ověříte, zda jste všemu správně porozuměli. Slovník na konci obsahuje méně známé, případně v současném jazyce méně používané výrazy.

Přejeme vám příjemně strávené chvíle nad věčně živým příběhem o křehkosti lásky.

„Vierundzwanzig braune Sklaven ruderten die prächtige Galeere, die den Prinzen Amgiad zu dem Palast des Kalifen bringen sollte. Der Prinz aber, in seinen Purpurmantel gehüllt, lag allein auf dem Verdeck unter dem dunkelblauen, sternbesäten Nachthimmel, und sein Blick –“

Bis hierher hatte die Kleine laut gelesen; jetzt, beinahe plötzlich, fielen ihr die Augen zu. Die Eltern sahen einander lächelnd an, Fridolin beugte sich zu ihr nieder, küsste sie auf das blonde Haar und klappte das Buch zu, das auf dem noch nicht abgeräumten Tisch lag. Das Kind sah auf wie ertappt.

„Neun Uhr,“ sagte der Vater, „es ist Zeit schlafen zu gehen.“ Und da sich auch nun Albertine zu dem Kind herabbeugt hatte, trafen sich die Hände der Eltern auf der geliebten Stirn, und mit zärtlichem Lächeln, das nun nicht mehr dem Kinde allein galt, begegneten sich ihre Blicke. Das Fräulein trat ein, mahnte die Kleine, den Eltern gute Nacht zu sagen; gehorsam erhob sie sich, reichte Vater und Mutter die Lippen zum Kuss und ließ sich von dem Fräulein ruhig aus dem Zimmer führen. Fridolin und Albertine aber, nun allein geblieben unter dem rötlichen Schein der Hängelampe, hatten es mit einemmal, ihre vor dem Abendessen begonnene Unterhaltung über die Erlebnisse auf der gestrigen Redoute wieder aufzunehmen.

Es war in diesem Jahr ihr erstes Ballfest gewesen, an dem sie gerade noch vor Karnevalschluss teilzunehmen sich entschlossen hatten. Was Fridolin betraf, so war er gleich beim Eintritt in den Saal wie ein mit Ungeduld erwarteter Freund von zwei roten Dominos begrüßt worden, über deren Person er sich nicht klar zu werden vermochte*, obzwar sie über allerlei Geschichten aus seiner Studenten- und Spitalzeit auffallend genauen Bescheid wussten.

Aus der Loge, in die sie ihn mit verheißungsvoller Freundlichkeit geladen**, hatten sie sich mit dem Versprechen entfernt, sehr bald, und zwar unmaskiert, zurückzukommen, waren aber so lange fortgeblieben, dass er, ungeduldig geworden, vorzog, sich ins Parterre zu begeben, wo er den beiden fragwürdigen Erscheinungen wieder zu begegnen hoffte. So angestrengt er auch umherspähte, nirgends vermochte er sie zu erblicken; statt ihrer aber hing sich unversehens ein anderes weibliches Wesen in seinen Arm: seine Gattin, die sich eben jäh einem Unbekannten entzogen,

* vermögen (vermag, vermochte, vermocht) + inf. s zu = *být s to, být schopen, zvládnout, dokázat*. Vyskytuje se v knižním stylu.

** laden (lud, geladen) = kniž. *pozvat, přizvat*. Sloveso laden známe spíš ve významu *naložit, nakládat; nabít, ládovat*.

1

„Čtyřicet hnědých otroků veslovalo přepychovou galéru, která měla přivést prince Amgiada ke kalifově paláci. Ale princ, zahalen do svého purpurového pláště, ležel sám na palubě pod temně modrým nočním nebem, posetým hvězdami, a jeho pohled –“

Až potud četla malá nahlas; nyní, téměř znenadání, se jí zavřely oči. Rodiče se na sebe s úsměvem podívali, Fridolin se k ní sklonil, políbil ji na světlé vlásky a zavřel knihu, ležící na ještě nesklizeném stole. Dítě vzhledlo jako přistiženo.

„Devět hodin,“ řekl otec, „je čas jít spát.“ A protože se nyní také Albertina sklonila k dítěti, potkaly se ruce rodičů na milovaném čele, a s láskyplným úsměvem, který už nepatřil pouze dítěti, setkaly se také jejich pohledy. Vstoupila slečna, připomněla malé, aby dala rodičům dobrou noc; ta se poslušně zvedla, podala otcovi a matce rtíky k políbení a klidně se nechala slečnou odvést z pokoje. Ale Fridolin a Albertina, osaměvše nyní pod načervenalým svitem závěsné lampy, pospíchali najednou znovu navázat na před večerí započatý rozhovor o prožitcích z včerejšího bálu*.

Byl to v tomto roce jejich první ples, kterého se rozhodli zúčastnit právě ještě před koncem masopustu. Pokud šlo o Fridolina, byl hned při vstupu do sálu přivítán jako netrpělivě očekávaný přítel dvěma rudými dominami, jejichž identitu nebyl s to si ujasnit, třebaže měla nápadně přesné vědomosti o různých příhodách z doby jeho života studentského i z nemocnice.

Z lóže, do které ho pozvaly se slibnou vlídností, se vzdálily s příslibem, že se velmi brzy vrátí, a sice odmaskovány, byly ale tak dlouho pryč, že přemožen netrpělivostí, dal přednost tomu, odebrat se do parteru**, kde doufal opět potkat obě pochybná zjevení. Ačkoliv napjatě všude kolem pátral, nikde je nedokázal zahlédnout; místo nich se ale znenadání do něj zavěsila jiná ženská bytost: jeho manželka, která se právě rázně zbavila jednoho neznámého, jehož melancholicky blaseované vystupování a cizokrajný, zřejmě polský přízvuk ji zpočátku

---

* die Redoute – *redouta, reduta* = maškarní ples; budova, kde se konaly maškarní plesy a taneční zábavy

** parter = přízemní část hlediště v divadle nebo koncertní síni

dessen melancholisch-blasiertes Wesen und fremdländischer, anscheinend polnischer Akzent sie anfangs bestrickt, der sie aber plötzlich durch ein unerwartet hingeworfenes, freches Wort verletzt, ja erschreckt hatte.

Und so saßen Mann und Frau, im Grunde froh, einem enttäuschend banalen Maskenspiel entronnen zu sein, bald wie zwei Liebende, unter andern verliebten Paaren, im Büfetraum bei Austern und Champagner, plauderten sich vergnügt, als hätten sie eben erst Bekanntschaft miteinander geschlossen, in eine Komödie der Galanterie, des Widerstandes, der Verführung und des Gewährns hinein; und nach einer raschen Wagenfahrt durch die weiße Winternacht sanken sie einander daheim zu einem schon lange Zeit nicht mehr so heiß erlebten Liebesglück in die Arme.

Ein grauer Morgen weckte sie allzubald. Den Gatten forderte sein Beruf schon in früher Stunde an die Betten seiner Kranken; Hausfrau- und Mutterpflichten ließen Albertine kaum länger ruhen. So waren die Stunden nüchtern und vorbestimmt in Alltagspflicht und Arbeit hingegangen, die vergangene Nacht, Anfang wie Ende, war verblasst; und jetzt erst, da beider Tagewerk vollendet, das Kind schlafen gegangen und von nirgendher eine Störung zu gewärtigen war, stiegen die Schattengestalten von der Redoute, der melancholische Unbekannte und die roten Dominos, wieder zur Wirklichkeit empor; und jene unbeträchtlichen Erlebnisse waren mit einemmal vom trügerischen Scheine versäumter Möglichkeiten zauberhaft und schmerzlich umflossen. Harmlose und doch lauernde Fragen, verschmitzte, doppeldeutige Antworten wechselten hin und her; sie übertrieben das Maß der Anziehung, das von ihren unbekanntem Redoutenpartnern auf sie ausgestrahlt hätte, spotteten der eifersüchtigen Regungen, die der andere merken ließ, und leugneten ihre eigenen weg. Doch aus dem leichten Geplauder über die nichtigen Abenteuer der verflissenen Nacht gerieten sie in ein ernsteres Gespräch über jene verborgenen, kaum geahnten Wünsche, die auch in die klarste und reinste Seele trübe und gefährliche Wirbel zu reißen vermögen, und sie redeten von den geheimen Bezirken, nach denen sie kaum Sehnsucht verspürten und wohin der unfassbare Wind des Schicksals sie doch einmal, und wär's auch nur im Traum, verschlagen könnte. Denn so völlig sie einander in Gefühl und Sinnen angehörten, sie wussten, dass gestern nicht zum erstenmal ein Hauch von Abenteuer, Freiheit und Gefahr sie angerührt; bang, selbstquälerisch, in unlauterer Neugier versuchten sie eines aus dem andern Geständnisse hervorzulocken und, ängstlich näher zusammenrückend, forschte jedes in sich nach irgendeiner Tatsache, so gleichgültig, nach einem Erlebnis, so nichtig es sein mochte, dessen aufrichtige Beichte sie vielleicht von einer Spannung und einem Misstrauen befreien könnte, das allmählich unerträglich zu werden anfang.

okouzlili, který se jí ale náhle dotkl, dokonce ji vystrašil neočekávaně vyřknutým, drzým slovem.

A tak seděli muž a žena, v podstatě rádi, že unikli klamně banálnímu maškarnímu reji, skoro jako dva milenci, mezi ostatními zamilovanými páry, v bufetu při ústřících a šampaňském, bavili se, jako by se byli právě seznámili, vtaženi do komedie galantnosti, odolávání, svádění a splňování; a po rychlé jízdě vozem bílou zimní nocí klesli si doma do náruče k milostnému štěstí, které už dlouhou dobu tak vřele neprožili.

Šedivé ráno je probudilo příliš brzy. Manžela volalo jeho povolání již v časných hodinách k lůžkům pacientů; povinnosti domácí paní a matky nenechaly ani Albertinu déle odpočívat. Tak plynuly hodiny střízlivě a předurčeny k všednodenním povinnostem a práci, zážitky uplynulé noci, jejich počátek i konec, vybledly; až nyní, kdy denní práce obou skončila, dítě šlo spát a odnikud se nedalo očekávat vyrušení, staly se stínové postavy maškarního reje, melancholický neznámý a rudé dominy, opět reálnými; a ony nepodstatné prožitky byly najednou čarovně a trpce obestřeny klamným zdáním zameškaných možností. Bezelstné a přece vyčkávavé otázky, prohnané, dvojsmyslné odpovědi se oboustranně střídaly; přeháněli míru přitažlivosti, která na ně snad vyzařovala od jejich neznámých partnerů z reduty, nebrali vážně hnutí žárlivosti, jež se dala pozorovat na tom druhém a svá vlastní popírali. Ale přece z lehkého povídání o nicotných dobrodružstvích uplynulé noci se dostali k vážnějšímu hovoru o oněch skrytých, sotva tušených přáních, která dokážou i tu nejprůzračnější a nejčistší duši strhnout do kalného nebezpečného víru, a tak hovořili o skrytých oblastech, po nichž jen sotva toužili, ale do nichž by je mohl neskutečný vítr osudu přece jednou zavát, i kdyby to bylo jen ve snu. Neboť jakkoliv si zcela citem a smysly náleželi, věděli, že včera to nebylo poprvé, co se jich dotkl závan dobrodružství, svobody a nebezpečí; s úzkostí, sebetryznivě se pokoušeli jeden z druhého vylákat příznání, a bojácně se blíže sesednuvše, pátrali každý v sobě po nějaké skutečnosti, jakkoliv lhostejné, po zážitku, i když mohl být nicotný, jehož upřímné doznání by snad mohlo osvobodit od napětí a nedůvěry, jež se pozvolna počínaly stávat nesnesitelnými.

Albertine, ob sie nun die Ungeduldigere, die Ehrlichere oder die Gütigere von den beiden war, fand zuerst den Mut zu einer offenen Mitteilung; und mit etwas schwankender Stimme fragte sie Fridolin, ob er sich des jungen Mannes erinnere*, der im letztverflommenen Sommer am dänischen Strand eines Abends mit zwei Offizieren am benachbarten Tisch gegessen, während des Abendessens ein Telegramm erhalten und sich daraufhin eilig von seinen Freunden verabschiedet hatte.

Fridolin nickte. „Was war’s mit dem?“ fragte er.

„Ich hatte ihn schon des Morgens gesehen,“ erwiderte Albertine, „als er eben mit seiner gelben Handtasche eilig die Hotelterrasse hinanstieg. Er hatte mich flüchtig gemustert, aber erst ein paar Stufen höher blieb er stehen, wandte sich nach mir um, und unsere Blicke mussten sich begegnen. Er lächelte nicht, ja, eher schien mir, dass sein Antlitz sich verdüsterte, und mir erging es wohl ähnlich, denn ich war bewegt wie noch nie.“

Den ganzen Tag lag ich traumverloren am Strand. Wenn er mich rief – so meinte ich zu wissen –, ich hätte nicht widerstehen können. Zu allem glaubte ich mich bereit; dich, das Kind, meine Zukunft hinzugeben, glaubte ich mich so gut wie entschlossen, und zugleich – wirst du es verstehen? – warst du mir teurer als je. Gerade an diesem Nachmittag, du musst dich noch erinnern, fügte es sich, dass wir so vertraut über tausend Dinge, auch über unsere gemeinsame Zukunft, auch über das Kind plauderten, wie schon seit lange nicht mehr. Bei Sonnenuntergang saßen wir auf dem Balkon, du und ich, da ging er vorüber unten am Strand, ohne aufzublicken, und ich war beglückt, ihn zu sehen. Dir aber strich ich über die Stirne und küsste dich aufs Haar, und in meiner Liebe zu dir war zugleich viel schmerzliches Mitleid. Am Abend war ich sehr schön, du hast es mir selber gesagt, und trug eine weiße Rose im Gürtel. Es war vielleicht kein Zufall, dass der Fremde mit seinen Freunden in unserer Nähe saß. Er blickte nicht zu mir her, ich aber spielte mit dem Gedanken, aufzustehen, an seinen Tisch zu treten und ihm zu sagen: Da bin ich, mein Erwarteter, mein Geliebter, nimm mich hin. In diesem Augenblick brachte man ihm das Telegramm, er las, erblasste, flüsterte dem jüngeren der beiden Offiziere einige Worte zu, und mit einem rätselhaften Blick mich streifend, verließ er den Saal.“

Albertina, byla-li ta netrpělivější, čestnější, či laskavější z obou, našla nejdříve odvahu k otevřenému sdělení; a trochu váhavým hlasem se ptala Fridolina, zda se pamatuje na mladého muže, který jednou večer minulého léta na dánské pláži seděl u sousedního stolu se dvěma důstojníky, během večere dostal telegram a poté se spěšně s přáteli rozloučil.

Fridolin přikývl. „Co s ním bylo?“ zeptal se.

„Viděla jsem ho už toho rána,“ odpověděla Albertina, „když právě se svou žlutou taškou pospíchal nahoru po hotelových schodech. Zběžně si mě změřil pohledem, ale až o několik schodů výš zůstal stát, otočil se ke mně, a naše pohledy se musely potkat. Neusmál se, ano, spíš mi připadalo, že se jeho tvář zakabonila, a mně se vedlo asi podobně, neboť jsem byla vzrušena, jako ještě nikdy.“

Celý den jsem ležela na pláži duchem nepřítomná. Kdyby mě zavolal – tak jsem se domnívala věřit – nebyla bych dokázala odolat. Byla jsem připravená na všechno; obětovat těbe, dítě, svou budoucnost, pokládala jsem se za přesvědčenou, a přitom – pochopíš to? – ty jsi mi byl dražší než kdy dřív. Právě toto odpoledne, musíš se ještě pamatovat, se to tak přihodilo, že jsme si tak důvěrně povídali o tisíci věcech, také o naší společné budoucnosti, také o dítěti, jako už dlouho ne. Při západu slunce jsme seděli na balkoně, ty a já, tu on šel kolem dole po pláži, aniž pohlédl vzhůru, a já byla blažená, že jsem ho viděla. Tebe ale jsem pohladila po čele a políbila tě do vlasů, a v mé lásce k tobě bylo zároveň mnoho trpkého soucitu. Večer jsem byla velmi krásná, sám jsi mi to řekl, a měla jsem za pasem bílou růži. Snad to nebyla náhoda, že blízko nás seděl ten cizinec se svými přáteli. Nedíval se ke mně, já si ale pohrávala s myšlenkou, že vstanu, přistoupím k jeho stolu a řeknu: Tu jsem, ty, kterého čekám, můj milý vezmi mě s sebou. V tomto okamžiku mu přinesli telegram, on četl, zbledl, pošeptal mladšímu z obou důstojníků několik slov a zavadiv o mne záhadným pohledem, opustil sál.“

---

* er erinnere sich – konjunktiv přítomného času; vyjadřuje nejistou výpověď (*prý, snad, asi*)

„Und?“ fragte Fridolin trocken, als sie schwieg.

„Nichts weiter. Ich weiß nur, dass ich am nächsten Morgen mit einer gewissen Bangigkeit erwachte. Wovor mir mehr bangte – ob davor, dass er abgereist, oder davor, dass er noch da sein könnte –, das weiß ich nicht, das habe ich auch damals nicht gewusst. Doch als er auch mittags verschwunden blieb, atmete ich auf. Frage mich nicht weiter, Fridolin, ich habe dir die ganze Wahrheit gesagt. – Und auch du hast an jenem Strand irgendetwas erlebt, – ich weiß es.“

Fridolin erhob sich, ging ein paarmal im Zimmer auf und ab, dann sagte er: „Du hast recht.“

Er stand am Fenster, das Antlitz im Dunkel. „Des Morgens,“ begann er mit verschleierter, etwas feindseliger Stimme, „manchmal sehr früh noch, ehe du aufgestanden warst, pflegte* ich längs des Ufers dahinzuwandern, über den Ort hinaus; und so früh es war, immer lag schon die Sonne hell und stark über dem Meer. Da draußen am Strand gab es kleine Landhäuser, wie du weißt, die, jedes, dastanden, eine kleine Welt für sich, manche mit umplankten Gärten, manche auch nur von Wald umgeben, und die Badehütten waren von den Häusern durch die Landstraße und ein Stück Strand getrennt. Kaum dass ich je in so früher Stunde Menschen begegnete; und Badende waren überhaupt niemals zu sehen.

Eines Morgens aber wurde ich ganz plötzlich einer weiblichen Gestalt gewahr, die auf der schmalen Terrasse einer in den Sand gepfählten Badehütte, einen Fuß vor den andern setzend, die Arme nach rückwärts an die Holzwand gespreitet, sich vorsichtig weiterbewegte. Es war ein ganz junges, vielleicht fünfzehnjähriges Mädchen mit aufgelöstem blondem Haar, das über die Schultern und auf der einen Seite über die zarte Brust herabfloss. Das Mädchen sah vor sich hin, ins Wasser hinab, langsam glitt es längs der Wand weiter, und plötzlich stand es mir gerade gegenüber; mit den Armen griff sie weit hinter sich, als wollte sie sich fester anklammern, sah auf und erblickte mich plötzlich. Ein Zittern ging durch ihren Leib, als müsste sie sinken oder fliehen. Doch da sie auf dem schmalen Brett sich doch nur ganz langsam hätte weiterbewegen können**, entschloss sie sich innezuhalten – und stand nun da, zuerst mit einem erschrockenen, dann mit einem zornigen, endlich mit einem verlegenen Gesicht. Mit einemmal aber lächelte sie, lächelte wunderbar; es war ein Grüßen, ja ein Winken in ihren Augen – und zugleich ein leiser Spott, mit dem sie ganz flüchtig zu ihren Füßen das Wasser streifte, das mich von ihr trennte. Dann reckte sie den jungen schlanken Körper hoch, wie ihrer Schönheit froh, und, wie leicht zu merken war, durch den Glanz meines Blicks, den sie auf sich fühlte, stolz und süß erregt. So standen wir uns gegenüber,

* Sloveso *pflegen se závislým infinitivem vyjadřuje opakovaný děj* – ich pflegte dahinzuwandern = *procházival jsem se.*

„A?“ zeptal se Fridolin suše, když zmlkla.

„Dál nic. Víím jen, že příštího rána jsem se probudila s jistou stísněností. Čeho jsem se obávala víc – zda toho, že odcestoval, nebo toho, že by zde ještě mohl být –, to nevím, to jsem ani tenkrát nevěděla. Ale když byl i v poledne nepřítomen, oddychla jsem si. Neptej se mě dál, Fridoline, řekla jsem ti celou pravdu. – A také ty jsi cosi na oné pláži prožil, – víím to.“

Fridolin se zvedl, přešel párkrát po pokoji tam a zpět a pak řekl: „Máš pravdu.“

Stál u okna, tvář měl ve stínu. „Toho rána,“ začal zastřeným, trochu nevraživým hlasem, „často jsem chodíval ještě velmi časně, dřív než jsi vstala, podél pobřeží ven z obce; a ačkoliv to bylo tak časně, slunce už vždy stálo nad mořem jasně a horké. Byly tam venku na pláži malé venkovské vilky, jak víš, které, jak tu stály, byly malým světem samy pro sebe, některé s oplocenými zahrádkami, některé také jen obklopené lesem, a lázeňské chatky byly od vilek odděleny silnicí a kusem pláže. Sotva že jsem zde v té časně hodině potkal človíčka; a koupající nebylo vůbec nikdy vidět.

Jednoho rána jsem si ale nenadále povšiml ženské postavy, která se opatrně posunovala po úzké terase jedné z plážových chatek, upevněné v písku na kůlech, kladla jednu nohu před druhou, rozepjatýma rukama se opírala dozadu o dřevěnou stěnu. Bylo to mladé, snad patnáctileté děvče s rozpuštěnými, plavými vlasy, které jí spadaly na ramena a po jedné straně přes něžnou hrud'. Dívka hleděla před sebe, dolů do vody, pomalu se sunula podél stěny, a náhle stanula přímo proti mně; pažemi se zachytila dále za sebou, jako by se chtěla pevněji držet, zhlédla a náhle mě spatřila. Jejím tělem projelo zachvění, jako by musela klesnout nebo utéci. Ale protože by se po úzkém prkně mohla pohybovat přece jen velmi pomalu, rozhodla se zůstat stát – a teď tu stála, zprvu s vylekaným, pak zlostným a konečně s rozpačitým obličejem. Najednou se ale usmála, nádherně se usmála; bylo to pozdravení, ba pokynutí v jejích očích – a zároveň mírný výsměch, se kterým se jen zcela letmo dotkla vody u jejích nohou, která mě od ní dělila. Pak vypjala své mladé štíhlé tělo, jako by potěšena svou krásou, a, jak se dalo lehce pozorovat, pyšně a sladce vzrušena leskem mého pohledu, který na sobě cítila. Tak jsme stáli naproti sobě, snad deset vteřin, s pootvěřenými rty a lesknoucíma se očima. Bezděčně jsem k ní vztáhl paže, oddanost a potěšení byly v jejím pohledu. Najednou ale prudce zavrtěla hlavou, uvolnila jednu paži

---

** sie hätte weiterbewegen können – konjunktiv plusquamperfekta slovesa können = *byla by se mohla dál pohybovat.*

vielleicht zehn Sekunden lang, mit halboffenen Lippen und flimmernden Augen. Unwillkürlich breitete ich meine Arme nach ihr aus, Hingebung und Freude war in ihrem Blick. Mit einemmal aber schüttelte sie heftig den Kopf, löste einen Arm von der Wand, deutete gebieterisch, ich solle mich entfernen; und als ich es nicht gleich über mich brachte zu gehorchen, kam ein solches Bitten, ein solches Flehen in ihre Kinderaugen, dass mir nichts anderes übrigblieb, als mich abzuwenden. So rasch als möglich setzte ich meinen Weg wieder fort; ich sah mich kein einziges Mal nach ihr um, nicht eigentlich aus Rücksicht, aus Gehorsam, aus Ritterlichkeit, sondern darum, weil ich unter ihrem letzten Blick eine solche, über alles je Erlebte hinausgehende Bewegung verspürt hatte, dass ich mich einer Ohnmacht nah fühlte.“ Und er schwieg.

„Und wie oft,“ fragte Albertine, vor sich hinsehend und ohne jede Betonung, „bist du nachher noch denselben Weg gegangen?“

„Was ich dir erzählt habe,“ erwiderte Fridolin, „ereignete sich zufällig am letzten Tag unseres Aufenthalts in Dänemark. Auch ich weiß nicht, was unter anderen Umständen geworden wäre. Frag’ auch du nicht weiter, Albertine.“

Er stand immer noch am Fenster, unbeweglich. Albertine erhob sich, trat auf ihn zu, ihr Auge war feucht und dunkel, leicht gerunzelt die Stirn. „Wir wollen einander solche Dinge künftighin immer gleich erzählen,“ sagte sie. Er nickte stumm.

„Versprich’s mir.“

Er zog sie an sich. „Weißt du das nicht?“ fragte er; aber seine Stimme klang immer noch hart.

Sie nahm seine Hände, streichelte sie und sah zu ihm auf mit umflorten Augen, auf deren Grund er ihre Gedanken zu lesen vermochte. Jetzt dachte sie seiner Jünglingserlebnisse, in deren manche sie eingeweiht war, da er, ihrer eifersüchtigen Neugier allzu willig nachgebend, ihr in den ersten Ehejahren manches verraten, ja, wie ihm oftmals scheinen wollte, preisgegeben, was er lieber für sich hätte behalten sollen**. In dieser Stunde, er wusste es, drängte manche Erinnerung sich ihr mit Notwendigkeit auf, und er wunderte sich kaum, als sie, wie aus einem Traum, den halbvergessenen Namen einer seiner Jugendgeliebten aussprach.

---

* ich solle mich entfernen – konjunktiv prézenta, vyjadřuje cizí mínění, od kterého je možné se distancovat – *že se mám vzdálit, abych se vzdálil (prý, snad)*.

** Je-li ve vedlejší větě vazba dvou infinitivů, dochází k porušení větného rámce, určitý tvar slovesa stojí před infinitivem.

od stěny, velitelsky naznačovala, abych se vzdálil; a protože jsem se hned neměl k tomu, abych poslechl, objevila se v jejích dětských očích taková prosba, tak úpěnlivá žádost, že mi nezbývalo nic jiného, než se otočit. Rychle, jak jen to bylo možné, jsem se dal na zpáteční cestu; neohlédl jsem se za ní ani jedenkrát, vlastně ani ne z ohledu, z poslušnosti, z rytířskosti, nýbrž protože jsem z jejího posledního pohledu vycítil takové pohnutí, přesahující všechno, co bylo kdy prožité, že jsem se cítil blízko mdlobám.“ Zmlkl.

„A jak často,“ zeptala se Albertina, dívajíc se před sebe a bez jakéhokoliv přízvuku, „jsi potom šel ještě toutéž cestou?“

„To co jsem ti vypravoval,“ odvětil Fridolin, „se odehrálo náhodou poslední den našeho pobytu v Dánsku. Ani já nevím, co by se bylo za jiných okolností stalo. Ani ty se dále neptej, Albertino.“

Stále ještě stál u okna, bez pohnutí. Albertina vstala, přistoupila k němu, měla vlhké a temné oči, lehce pokrčené čelo. „Takové věci si napříště vždycky hned vypravujeme,“ řekla. Němě přikývl.

„Slib mi to.“

Přitáhl ji k sobě. „Copak to nevíš?“ ptal se; ale jeho hlas zněl stále ještě drsně.

Vzala ho za ruce, pohladila je a vzhlížela k němu zastřenýma očima, v jejichž hlubině byl s to číst její myšlenky. Teď myslela na jeho mladické zážitky, z nichž do mnohých byla zasvěcena, poněvadž on, přespříliš ochotně podlehnul její žárlivé zvědavosti, jí v prvních letech manželství mnohé vyradil, ba, jak mu často připadalo, vydal všanc, co by si byl měl raději nechat pro sebe. Věděl, že v této hodině se jí mnohá vzpomínka nezbytně vnucovala, a sotva se podívil, když ona, jako ve snu, vyslovila zpolo zapomenuté jméno jedné jeho mladické lásky.

Doch wie ein Vorwurf, ja wie eine leise Drohung klang er ihm entgegen.

Er zog ihre Hände an seine Lippen.

„In jedem Wesen – glaub’ es mir, wenn es auch wohlfeil klingen mag –, in jedem Wesen, das ich zu lieben meinte, habe ich immer nur dich gesucht. Das weiß ich besser, als du es verstehen kannst, Albertine.“

Sie lächelte trüb. „Und wenn es auch mir beliebt hätte, zuerst auf die Suche zu gehen?“ sagte sie. Ihr Blick veränderte sich, wurde kühl und undurchdringlich. Er ließ ihre Hände aus den seinen gleiten, als hätte er sie auf einer Unwahrheit, auf einem Verrat ertappt; sie aber sagte: „Ach, wenn ihr wüsstet,“ und wieder schwieg sie.

„Wenn wir wüsstet? – Was willst du damit sagen?“

Mit seltsamer Härte erwiderte sie: „Ungefähr, was du dir denkst, mein Lieber.“

„Albertine – so gibt es etwas, was du mir verschwiegen hast?“

Sie nickte und blickte mit einem sonderbaren Lächeln vor sich hin.

Unfassbare, unsinnige Zweifel wachten in ihm auf.

„Ich verstehe nicht recht,“ sagte er. „Du warst kaum siebzehn, als wir uns verlobten.“

„Sechzehn vorbei, ja, Fridolin. Und doch“ – sie sah ihm hell in die Augen – „lag es nicht an mir, dass ich noch jungfräulich deine Gattin wurde.“

„Albertine –!“

Und sie erzählte:

„Es war am Wörthersee, ganz kurz vor unserer Verlobung, Fridolin, da stand an einem schönen Sommerabend ein sehr hübscher, junger Mensch an meinem Fenster, das auf die große, weite Wiese hinaussah, wir plauderten miteinander, und ich dachte im Laufe dieser Unterhaltung, ja höre nur, was ich dachte: Was ist das doch für ein lieber, entzückender, junger Mensch – er müsste jetzt nur ein Wort sprechen, freilich, das richtige müsste es sein, so käme ich zu ihm hinaus auf die Wiese und spazierte mit ihm, wohin es ihm beliebte – in den Wald vielleicht; – oder schöner noch wäre es, wir führen im Kahn zusammen in den See hinaus – und er könnte von mir in dieser Nacht alles haben, was er nur verlangte. Ja, das dachte ich mir. –

Aber er sprach das Wort nicht aus, der entzückende junge Mensch; er küsste nur zart meine Hand, – und am Morgen darauf fragte er mich – ob ich seine Frau werden wollte. Und ich sagte ja.“

Ale zaznělo mu přece jako výčitka, dokonce jako mírná výhrůžka.

Zvedl její ruce ke rtům.

„V každé bytosti – věř mi, i když to může znít banálně – v každé bytosti, kterou jsem se domníval milovat, jsem hledal vždy jen tebe. To vím lépe, než ty to můžeš pochopit, Albertino.“

Smutně se usmála. „A kdyby se také mně bylo líbilo, dát se nejprve do hledání?“ řekla. Její pohled se změnil, zchladl a stal se nepřístupným. Pustil její ruce, jako by ji byl přistihl při nepravdě, při zradě; ona ale řekla: „Ach, kdybyste věděli,“ a opět zmlkla.

„Kdybychom věděli? – Co tím chceš říct?“

S podivnou přísností odvětila: „Přibližně, co si myslíš, můj milý.“

„Albertino, takže je něco, co jsi mi zamlčela?“

Přikývla a hleděla se zvláštním úsměvem před sebe.

Probudily se v něm nepochopitelné, nesmyslné pochybnosti.

„Dobře nechápu,“ řekl. „Bylo ti sotva sedmnáct, když jsme se zasnoubili.“

„Šestnáct pryč, ano, Fridoline. A přece“ – podívala se mu jasně do očí – „nezáleželo to na mně, že jsem se tvou manželkou stala ještě jako panna.“

„Albertino – !“

A ona vypravovala:

„Bylo to u Wörthersee, zcela krátce před naším zasnoubením, Fridoline, kdy jednoho krásného letního večera stál velmi hezký mladík u mého okna, z něhož byl výhled na velkou, rozlehlou louku, bavili jsme se spolu, a já během té zábavy myslela, ano jen poslechni, na co jsem myslela: Copak je to za milého, rozkošného mladíka – kdyby teď řekl jen jedno slovo, ovšem, muselo by to být to správné, vyšla bych za ním ven na louku a šla bych s ním, kam by se mu líbilo – třeba do lesa; – nebo ještě hezčí by bylo vyjet společně ve člunu na jezero – a on by této noci ode mne mohl mít všechno, co by jen chtěl. Ano, to jsem si myslela. –“

Ale on to slovo neřekl, ten roztomilý mladík; jen mi něžně políbil ruku, – a příštího rána se mě zeptal – zda bych se chtěla stát jeho ženou. A já jsem řekla ano.“

Fridolin ließ unmutig ihre Hand los. „Und wenn an jenem Abend,“ sagte er dann, „zufällig ein anderer an deinem Fenster gestanden hätte und ihm wäre das richtige Wort eingefallen, zum Beispiel – –,“ er dachte nach, welchen Namen er nennen sollte, da streckte sie schon wie abwehrend die Arme vor.

„Ein anderer, wer immer es gewesen wäre, er hätte sagen können, was er wollte – es hätte ihm wenig geholfen. Und wärest nicht du es gewesen, der vor dem Fenster stand“ – sie lächelte zu ihm auf –, „dann wäre wohl auch der Sommerabend nicht so schön gewesen*.“

Er verzog spöttisch den Mund. „So sagst du in diesem Augenblick, so glaubst du vielleicht in diesem Augenblick. Aber – “

Es klopfte. Das Dienstmädchen trat ein und meldete, die Hausbesorgerin aus der Schreyvogelgasse sei da, den Herrn Doktor zum Hofrat zu holen, dem es wieder sehr schlecht gehe. Fridolin begab sich ins Vorzimmer, erfuhr von der Frau, dass der Hofrat einen Herzanfall erlitten und sich sehr übel befinde; und er versprach, unverzüglich hinzukommen.

„Du willst fort –?“ fragte ihn Albertine, als er sich rasch zum Fortgehen bereit machte, so ärgerlichen Tons, als füge er ihr mit Vorbedacht ein Unrecht zu.

Fridolin erwiderte, beinahe verwundert: „Ich muss wohl.“

Sie seufzte leicht.

„Es wird hoffentlich nicht so schlimm sein,“ sagte Fridolin, „bisher haben ihm drei Centi Morphin immer noch über den Anfall weggeholfen.“

Das Stubenmädchen hatte den Pelz gebracht, Fridolin küsste Albertine ziemlich zerstreut, als wäre das Gespräch der letzten Stunde aus seinem Gedächtnis schon weggewischt, auf Stirn und Mund und eilte davon.

---

* ...wer immer es gewesen wäre... er hätte sagen können... es hätte ihm geholfen... der Sommerabend wäre nicht so schön gewesen... – ve výpovědi je bohatě použito konjunktivu plusquamperfekta pro vyjádření minulé podmínky. V češtině se již často tvar minulého podmiňovacího způsobu (*byl by býval... byl by mohl...*) pocituje jako zastaralý.

Fridolin nespokojeně pustil její ruku. „A kdyby byl onoho večera,“ řekl pak, „náhodou stál někdo jiný u tvého okna a bylo by mu napadlo to správné slovo, na příklad – –,“ přemýšlel, které jméno by měl říci, tu ona vztáhla ruce, jako v obraně.

„Někdo jiný, ať by to byl kdokoliv, byl by mohl říkat, co by chtěl – málo by mu to pomohlo. A kdybys to nebyl ty, kdo tenkrát u okna stál,“ usmála se na něho –, „pak by snad ani ten letní večer nebyl býval tak krásný.“

Výsměšně zkrivil rty. „To říkáš v této chvíli, snad tomu v této chvíli i věříš. Ale –“

Někdo zaklepal. Vstoupila služebná a ohlásila, že je tu domovnice ze Schreyvogelgasse, aby přivedla pana doktora k dvornímu radovi, kterému je prý zase velmi špatně. Fridolin se odebral do předsíně, dozvěděl se od té ženy, že dvorní rada utrpěl srdeční příhodu a je mu velmi zle; slíbil, že okamžitě přijde.

„Chceš jít pryč –?“ zeptala se ho Albertina, když se rychle chystal k odchodu, tak našťvaným tónem, jako by jí s rozmyslem působil příkoří.

Fridolin odvětil málem užasle: „Ovšemže musím.“

Lehce povzdychla.

„Snad to nebude tak zlé,“ řekl Fridolin, „dosud mu vždy při záchvatu pomohly tři kubíky morfia.“

Služebná mu přinesla kožich, Fridolin Albertinu políbil docela roztržitě na čelo a ústa, jako by rozhovor minulé hodiny už byl z jeho paměti vymazán, a spěchal pryč.

Textverstehen:

- ◀ Was war Fridolin von Beruf?
- ◀ Waren die gesellschaftlichen Verhältnisse seiner Familie gut?
- ◀ Wie kann man die gegenseitige Beziehung zwischen dem jungen Ehepaar charakterisieren?

2

Auf der Straße musste er den Pelz öffnen. Es war plötzlich Tauwetter eingetreten, der Schnee auf dem Fußsteig beinahe weggeschmolzen, und in der Luft wehte ein Hauch des kommenden Frühlings. Von Fridolins Wohnung in der Josefstadt, nahe dem Allgemeinen Krankenhaus, war es kaum eine Viertelstunde in die Schreyvogelgasse; und so stieg Fridolin bald die schlecht beleuchtete gewundene Treppe des alten Hauses in das zweite Stockwerk hinauf und zog an der Glocke; doch ehe der altväterische Klingelton sich vernehmen ließ, merkte er, dass die Tür nur angelehnt war; er trat durch den unbeleuchteten Vorraum in das Wohnzimmer und sah sofort, dass er zu spät gekommen war. Die grün verhängte Petroleumlampe, die von der niederen Decke herabhing, warf einen matten Schein über die Bettdecke, unter der regungslos ein schmaler Körper hingestreckt lag. Das Antlitz des Toten war überschattet, doch Fridolin kannte es so gut, dass er es in aller Deutlichkeit zu sehen vermeinte – hager, runzlig, hochgestirnt, mit dem weißen, kurzen Vollbart, den auffallend hässlichen weißbehaarten Ohren. Marianne, die Tochter des Hofrats, saß am Fußende des Bettes mit schlaff herabhängenden Armen, wie in tiefster Ermüdung. Es roch nach alten Möbeln, Medikamenten, Petroleum, Küche; auch ein wenig nach Kölnisch Wasser und Rosenseife, und irgendwie spürte Fridolin auch den süßlich faden Geruch dieses blassen Mädchens, das noch jung war und seit Monaten, seit Jahren in schwerer häuslicher Arbeit, anstrengender Krankenpflege und Nachtwachen langsam verblühte.

Als der Arzt eingetreten war, hatte sie den Blick zu ihm gewandt, doch in der kärglichen Beleuchtung sah er kaum, ob ihre Wangen sich röteten wie sonst, wenn er erschien. Sie wollte sich erheben, eine Handbewegung Fridolins verwehrte es ihr, sie nickte ihm mit großen, aber trüben Augen einen Gruß zu. Er trat an das Kopfende des Bettes, berührte mechanisch die Stirn des Toten, dann senkte er mit leichtem Bedauern die Schultern, steckte die Hände in die Taschen seines Pelzrockes, ließ den Blick im Zimmer umherschweifen und endlich auf Marianne verweilen. Ihr Haar war reich und blond, aber trocken, der Hals wohlgeformt und schlank, doch nicht ganz faltenlos und von gelblicher Tönung, und die Lippen wie von vielen ungesagten Worten schmal.

„Nun ja,“ sagte er flüsternd und fast verlegen, „mein liebes Fräulein, es trifft Sie wohl nicht unvorbereitet.“

2

Na ulici si musel rozepnout kožich. Náhle přišla obleva, sníh na chodníku se téměř rozpustil, a ve vzduchu povíval nádech nadcházejícího jara. Od Fridolina bytu v Josefstadtu poblíž Všeobecné nemocnice to bylo do Schreyvogelgasse sotva čtvrt hodinky; a tak Fridolin brzy vystupoval po špatně osvětlených točících schodech starého domu do druhého patra a zatáhl za zvonek; ale než se ozvalo staromódní zvonění, zpozoroval, že dveře jsou jen přivřeny; vstoupil neosvětlenou předsíní do obývacího pokoje, a okamžitě uviděl, že přišel pozdě. Zeleně zastřená petrolejová lampa, visící od nízkého stropu, vrhala matný svit na pokrývku, pod kterou nehybně leželo natažené hubené tělo. Obličej mrtvého byl ve stínu, ale Fridolin ho znal tak dobře, že měl pocit, že ho vidí naprosto zřetelně – vyzáblý, vrásčitý, s vysokým čelem, s bílým, krátkým plnovousem a nápadně ošklivýma, bílými chlupy zarostlýma ušima. Marianna, dcera dvorního rady, seděla v nohách postele s malátně svěšenými pažemi, jako v nejhlubší vyčerpanosti. Bylo to tu cítit starým nábytkem, léky, petrolejem, kuchyní; také trochu kolínskou vodou a růžovým mýdlem a Fridolin také jaksi ucítil nasládlé mdlou vůni této bledé dívky, která byla ještě mladá a už měsíce, už roky při těžké domácí práci, namáhavé péči o nemocného a při nočním bdění pomalu odkvétala.

Když lékař vstoupil, pohlédla k němu, ale při skrovném osvětlení sotva viděl, zda její tváře zčervenaly jako jindy, když se objevil. Chtěla vstát, ale Fridolin jí v tom pohybem ruky zabránil, pokývla mu na pozdrav velkýma, ale smutnýma očima. Přistoupil k hlavám lůžka, mechanicky se dotkl čela mrtvého, pak pokrčil s lehkým politováním rameny, zastrčil ruce do kapes svého kožichu, jeho pohled bloudil pokojem až konečně spočinul na Marianně. Její vlasy byly bohaté a plavé, ale suché, šije pěkně tvarovaná a štíhlá, ale ne zcela hladká a se žlutavým zabarvením, a rty úzké jako od mnoha nevyřčených slov.

„No ano,“ řekl šeptem a skoro rozpačitě, „milá slečno, nepotkává vás to snad nepřipravenou.“

Sie streckte ihm die Hand entgegen. Er nahm sie teilnahmsvoll, fragte pflichtgemäß nach dem Verlauf des letzten tödlichen Anfalls, sie berichtete sachlich und kurz und sprach dann von den letzten, verhältnismäßig guten Tagen, in denen Fridolin den Kranken nicht mehr gesehen hatte. Fridolin hatte einen Stuhl herangerückt, setzte sich Marianne gegenüber und gab ihr tröstend zu bedenken, dass ihr Vater in den letzten Stunden kaum gelitten haben dürfte*; dann erkundigte er sich, ob Verwandte verständigt seien. Ja; die Hausbesorgerin sei schon auf dem Weg zum Onkel, und jedenfalls werde bald Herr Doktor Roediger erscheinen, „mein Verlobter,“ setzte sie hinzu und blickte Fridolin auf die Stirn statt ins Auge.

Fridolin nickte nur. Er war Doktor Roediger im Verlaufe eines Jahres zwei oder dreimal hier im Hause begegnet. Der überschlanke, blasse, junge Mensch mit kurzem, blondem Vollbart und Brille, Dozent für Geschichte an der Wiener Universität, hatte ihm recht gut gefallen, ohne weiter sein Interesse anzuregen. Marianne sähe sicher besser aus, dachte er, wenn sie seine Geliebte wäre. Ihr Haar wäre weniger trocken, ihre Lippen röter und voller. Wie alt mag sie sein? fragte er sich weiter. Als ich zum erstenmal zum Hofrat gerufen wurde, vor drei oder vier Jahren, war sie dreiundzwanzig. Damals lebte ihre Mutter noch. Sie war heiterer, als ihre Mutter noch lebte. Hat sie nicht eine kurze Zeit hindurch Gesanglektionen genommen? Also diesen Dozenten wird sie heiraten. Warum tut sie das? Verliebt ist sie gewiss nicht in ihn, und viel Geld dürfte er auch nicht haben. Was wird das für eine Ehe werden? Nun, eine Ehe wie tausend andere. Was kümmert's mich. Es ist wohl möglich, dass ich sie niemals wiedersehen werde, denn nun habe ich in diesem Hause nichts mehr zu tun. Ach, wie viele Menschen habe ich nie mehr wiedersehen, die mir näher standen als sie.

Während ihm diese Gedanken durch den Kopf gingen, hatte Marianne von dem Verstorbenen zu reden begonnen – mit einer gewissen Eindringlichkeit, als wäre er durch die einfache Tatsache seines Todes plötzlich ein merkwürdigerer Mensch geworden. Also wirklich erst vierundfünfzig Jahre war er alt gewesen? Freilich, die vielen Sorgen und Enttäuschungen, die Gattin immer leidend – und der Sohn hatte ihm so viel Kummer bereitet! Wie, sie besaß einen Bruder? Gewiss. Sie hatte es dem Doktor doch schon einmal erzählt. Der Bruder lebte jetzt irgendwo im Ausland, da drin in Mariannens Kabinett hing ein Bild, das er im Alter von fünfzehn Jahren gemalt hatte. Es stellte einen Offizier dar, der einen Hügel hinuntersprengt. Der Vater hatte immer getan, als sähe er das Bild

---

* Konjunktivu slovesa dürfen s infinitivem nebo s minulým infinitivem se užívá také pro vyjádření pravděpodobnosti – er dürfte kaum gelitten haben – *pravděpodobně netrpěl*, er dürfte nicht viel Geld haben – *zřejmě nemá mnoho peněz*.

Vztáhla k němu ruku. Vzal ji účastně, z povinnosti se zeptal na průběh posledního smrtelného záchvatu, ona ho věcně a krátce informovala a hovořila pak o posledních, relativně dobrých dnech, v nichž Fridolin nemocného už neviděl. Fridolin si přisunul židli, posadil se naproti Marianně a snažil se ji utěšit ujištěním, že její otec v posledních hodinách pravděpodobně netrpěl; pak se zeptal, zda jsou snad již vyrozuměni příbuzní. Ano; domovnice už je zřejmě na cestě ke strýci, a každopádně se brzy objeví pan doktor Roediger, „můj snoubenec,“ dodala a podívala se Fridolinovi na čelo místo do očí.

Fridolin jen přikývl. Doktora Roedigera zde v domě během roku dvakrát nebo třikrát potkal. Tento velmi štíhlý, bledý, mladý člověk s krátkým plavým plnovousem a brýlemi, docent historie na vídeňské univerzitě, se mu dost líbil, aniž by v něm nadále podněcoval zájem. Marianna by jistě vypadala lépe, myslel si, kdyby byla jeho milenkou. Její vlasy by byly méně suché, rty červenější a plnější. Kolik jí může být? ptal se sám sebe dál. Když ho poprvé volali k dvornímu radovi, před třemi nebo čtyřmi lety, bylo jí třiaadvacet. Tenkrát ještě žila její matka. Byla veselejší, když její matka ještě žila. Nebrala tenkrát po krátkou dobu lekce zpěvu? Tedy tohoto docenta si vezme. Proč to dělá? Zamilovaná do něho určitě není a hodně peněz on zřejmě také nemá. Co to bude za manželství? No, manželství, jako tisíc jiných. Co se o to starám. Je možné, že se s ní už nikdy nevidím, protože nyní už nemám v tomto domě co dělat. Ach, s kolia lidmi, kteří mi byli blíže než ona, jsem se už nikdy nesetkal.

Zatímco se mu tyto myšlenky honily hlavou, začala Marianna mluvit o zemřelém – s jistou naléhavostí, jako by se byl tou jednoduchou skutečností své smrti stal zvláštějším člověkem. Tedy skutečně měl teprve čtyřiapadesát let? Ovšem, tolik starostí a zklamání, manželka stále churavá – a syn mu připravil tolik soužení! Jak, ona měla bratra? Jistě. Už to přece doktorovi jednou vyprávěla. Bratr nyní žil někde v cizině, tam v Mariannině kabinetě visel obraz, který maloval, když mu bylo patnáct. Představoval důstojníka, který se žene dolů z pahorku. Otec vždy dělal, jako by obraz vůbec neviděl. Ale byl to dobrý obraz. Bratr by to byl mohl dotáhnout dál, za příznivějších okolností.

überhaupt nicht. Aber es war ein gutes Bild. Der Bruder hätte es schon weiterbringen können unter günstigen Umständen.

Wie erregt sie spricht, dachte Fridolin, und wie ihre Augen glänzen! Fieber? Wohl möglich. Sie ist magerer geworden in der letzten Zeit. Spitzenkatarrh vermutlich.

Sie sprach immer weiter, aber ihm schien, als wüsste sie gar nicht recht, zu wem sie sprach; oder als spräche sie zu sich selbst. Zwölf Jahre war der Bruder nun fort vom Haus, ja, sie war noch ein Kind gewesen, als er plötzlich verschwand. Vor vier oder fünf Jahren zu Weihnachten war die letzte Nachricht von ihm gekommen, aus einer kleinen italienischen Stadt. Sonderbar, sie hatte den Namen vergessen. So redete sie noch eine Weile gleichgültige Dinge, ohne Notwendigkeit, fast ohne Zusammenhang, bis sie mit einemmal schwieg und nun stumm dasaß, den Kopf in den Händen. Fridolin war müde und noch mehr gelangweilt, wartete sehnlich, dass jemand käme, die Verwandten oder der Verlobte. Das Schweigen im Raume lastete schwer. Es war ihm, als schwiege der Tote mit ihnen; nicht etwa, weil er nun unmöglich mehr reden konnte, sondern absichtsvoll und mit Schadenfreude.

Und mit einem Seitenblick auf ihn sagte Fridolin: „Jedenfalls, wie die Dinge nun einmal liegen, ist es gut, Fräulein Marianne, dass sie nicht mehr allzulange in dieser Wohnung bleiben müssen“ – und da sie den Kopf ein wenig hob, ohne aber zu Fridolin aufzuschauen –,

„Ihr Bräutigam wird wohl bald eine Professur erhalten; an der philosophischen Fakultät liegen ja die Verhältnisse in dieser Beziehung günstiger als bei uns.“ – Er dachte daran, dass er vor Jahren auch eine akademische Laufbahn angestrebt, dass er aber bei seiner Neigung zu einer behaglicheren Existenz sich am Ende für die praktische Ausübung seines Berufes entschieden hatte; – und plötzlich kam er sich dem vortrefflichen Doktor Roediger gegenüber als der Geringere vor.

„Im Herbst werden wir übersiedeln,“ sagte Marianne, ohne sich zu regen, „er hat eine Berufung nach Göttingen.“

„Ah,“ sagte Fridolin und wollte eine Art Glückwunsch anbringen, aber das schien ihm wenig angemessen in diesem Augenblick und in dieser Umgebung. Er warf einen Blick nach dem geschlossenen Fenster und, ohne vorher um Erlaubnis zu fragen, wie in Ausübung eines ärztlichen Rechtes öffnete er beide Flügel und ließ die Luft herein, die, indes noch wärmer und frühlingshafter geworden, einen linden Duft aus den erwachenden fernen Wäldern mitzubringen schien. Als er sich wieder ins Zimmer wandte, sah er die Augen Mariannens wie fragend auf

Jak vzrušeně mluví, myslel si Fridolin, a jak se jí lesknou oči! Horečka? Je to možné. V poslední době zhubla. Pravděpodobně zápal plic.

Mluvila pořád dál, ale jemu se zdálo, jako by ani pořádně nevěděla, ke komu mluví; nebo jako by mluvila sama k sobě. Dvanáct let byl teď bratr pryč z domova, ano, byla ještě dítě, když náhle zmizel. Před čtyřmi nebo pěti lety od něho přišla k Vánocům poslední zpráva, z nějakého malého italského městečka. Zvláštní, to jméno zapomněla. Tak ještě chvíli mluvila o lhostejných věcech, bez potřeby, téměř bez souvislosti, dokud náhle neztichla a teď tu seděla němá, hlavu v dlaních. Fridolin byl unavený a ještě víc znuděný, čekal toužebně, aby někdo přišel, příbuzní nebo snoubenec. Mlčení v místnosti tížilo. Bylo mu, jako by s nimi mlčel ten mrtvý; ne snad protože už nemohl mluvit, nýbrž úmyslně a se škodolibou radostí.

A s postranním pohledem na něj řekl Fridolin: „V každém případě, jak se teď věci mají, je dobře, slečno Marianno, že už nemusíte příliš dlouho zůstat v tomto bytě“ – a když trochu zvedla hlavu, aniž se ale na Fridolina podívala –,

„Váš ženich snad brzy dostane profesuru; na filozofické fakultě jsou přece poměry nastaveny v tomto ohledu výhodněji než u nás.“ – Myslel na to, že před lety také usiloval o akademickou dráhu, že se ale při svém sklonu k poklidnější existenci nakonec rozhodl pro praktické vykonávání svého povolání; – a najednou si připadal oproti znamenitému doktoru Roedigerovi méně významný.

„Na podzim se budeme stěhovat,“ řekla Marianna, aniž se pohnula, „má jmenování do Göttingenu.“

„Ach,“ řekl Fridolin a chtěl vyslovit nějaké blahopřání, ale to se mu zdálo v tomto okamžiku a v tomto prostředí málo vhodné. Pohlédl k zavřenému oknu a, aniž se předtím zeptal na dovolení, jako právem lékaře otevřel obě křídla a vpustil dovnitř vzduch, který, mezitím ještě oteplenější a víc prodchnutý jarem, se zdál přinášet vlhodu vůni z probouzejících se vzdálených lesů. Když se opět otočil do pokoje, uviděl Marianniny oči tázavě na sebe upřené. Přistoupil k ní blíž a poznamenal: „Čerstvý vzduch vám snad udělá dobře. Zrovna se oteplilo, a včera

sich gerichtet. Er trat näher zu ihr hin und bemerkte: „Die frische Luft wird Ihnen hoffentlich wohl tun. Es ist geradezu warm geworden, und gestern nacht“ – er wollte sagen: fuhren wir im Schneegestöber von der Redoute nach Hause, aber er formte rasch den Satz um und ergänzte: „Gestern abend lag der Schnee noch einen halben Meter hoch in den Straßen.“

Sie hörte kaum, was er sagte. Ihre Augen wurden feucht, große Tränen liefen ihr über die Wangen herab, und wieder verbarg sie ihr Gesicht in den Händen. Unwillkürlich legte er seine Hand auf ihren Scheitel und strich ihr über die Stirn. Er fühlte, wie ihr Körper zu zittern begann, sie schluchzte in sich hinein, kaum hörbar zuerst, allmählich lauter, endlich ganz ungehemmt. Mit einemmal war sie vom Sessel herabgeglitten, lag Fridolin zu Füßen, umschlang seine Knie mit den Armen und presste ihr Antlitz daran. Dann sah sie zu ihm auf mit weit offenen, schmerzlich-wilden Augen und flüsterte heiß: „Ich will nicht fort von hier. Auch wenn Sie niemals wiederkommen, wenn ich Sie niemals mehr sehen soll; ich will in Ihrer Nähe leben.“

Er war mehr ergriffen als erstaunt; denn er hatte es immer gewusst, dass sie in ihn verliebt war oder sich einbildete, es zu sein.

„Stehen Sie doch auf, Marianne,“ sagte er leise, beugte sich zu ihr herab, richtete sie milde auf und dachte: natürlich ist auch Hysterie dabei. Er warf einen Seitenblick auf den toten Vater. Ob er nicht alles hört, dachte er. Vielleicht ist er scheinot? Vielleicht ist jeder Mensch in diesen ersten Stunden nach dem Verscheiden nur scheinot – ? Er hielt Marianne in den Armen, aber zugleich etwas entfernt von sich, und drückte beinahe unwillkürlich einen Kuss auf ihre Stirn, was ihm selbst ein wenig lächerlich vorkam. Flüchtig erinnerte er sich eines Romans, den er vor Jahren gelesen und in dem es geschah, dass ein ganz junger Mensch, ein Knabe fast, am Totenbett der Mutter von ihrer Freundin verführt, eigentlich vergewaltigt wurde. Im selben Augenblick, er wusste nicht warum, musste er seiner Gattin denken.

Bitterkeit gegen sie stieg in ihm auf und ein dumpfer Groll gegen den Herrn in Dänemark mit der gelben Reisetasche auf der Hotelstiege. Er zog Marianne fester an sich, doch verspürte er nicht die geringste Erregung; eher flößte ihm der Anblick des glanzlos trockenen Haares, der süßlichfaded Geruch ihres ungelüfteten Kleides einen leichten Widerwillen ein. Nun ertönte die Glocke draußen, er fühlte sich wie erlöst, küsste Marianne die Hand rasch, gleichwie in Dankbarkeit, und ging öffnen. Es war Doktor Roediger, der in der Tür stand, in dunkelgrauem Havelock, mit Überschuhen, einen Regenschirm in der Hand, mit einem den Umständen angemessenen ernsten Gesichtsausdruck. Die beiden

v noci“ – chtěl říci: jsme jeli domů z karnevalu ve sněhové chumelenici, ale větu rychle změnil a dodal: „Včera večer bylo v ulicích ještě půl metru sněhu.“

Sotva slyšela, co říkal. Oči jí zvlhly, velké slzy se jí skutálely po tvářích, a opět schovala obličej v dlaních. Bezděčně jí položil ruku na hlavu a pohládl ji po čele. Cítil, jak se její tělo začalo třást, vzlykla zhloubi, nejprve sotva slyšitelně, pozvolna hlasitěji, nakonec úplně bez zábran. Najednou sklouzla z křesla, ležela Fridolinovi u nohou, objala mu kolena a přitiskla k nim obličej. Pak k němu vzhlédla široce otevřenýma, bolestně divokýma očima a horce šeptala: „Nechci odtud pryč. I kdybyste už nikdy nepřišel, i kdybych vás už nikdy neměla vidět; chci žít blízko vás.“

Byl víc otřesen než překvapen; neboť vždy věděl, že do něho byla zamilovaná, nebo si namlouvala, že je.

„Vstaňte přece, Marianno,“ řekl tiše, sklonil se k ní, jemně ji postavil a pomyslel si: přirozeně je v tom také hysterie. Vrhł postranní pohled na mrtvého otce. Zdalipak všechno neslyší, pomyslel si. Třeba je jen zdánlivě mrtvý? Snad je každý člověk v prvních hodinách po skonání jen zdánlivě mrtev – ? Držel Mariannu v náručí, ale zároveň trochu dál od sebe, a téměř bezděčně jí vtiskl polibek na čelo, což jemu samotnému připadlo trochu směšné. Letmo si připomněl román, který před lety četl, a ve kterém se přihodilo, že jeden zcela mladý člověk, skoro chlapec, byl u matčina smrtelného lože její přítelkyní sveden, vlastně znásilněn. V tomtéž okamžiku, ani nevěděl proč, musel pomyslet na svou manželku.

Ozvala se v něm hořkost vůči ní a neurčitá zášť vůči pánovi se žlutou cestovní taškou v Dánsku na hotelových schodech. Přitáhl Mariannu těsněji k sobě, ale nepocítil sebemenší vzrušení; spíše v něm pohled na suché vlasy bez lesku, nasládle mdlý pach jejích nevětraných šatů vzbudil lehký odpor. Vtom se venku ozval zvonek, cítil se jako vysvobozen, rychle Marianně políbil ruku, jako z vděčnosti, a šel otevřít. Byl to doktor Roediger, který stál ve dveřích, v temně šedém haveloku, v přezůvkách, v ruce deštník, s vážným, okolnostem přiměřeným výrazem obličeje. Oba pánové si pokynuli, důvěrněji, než to odpovídalo jejich skutečným vztahům. Pak oba vstoupili do pokoje, Roediger po nesmělém

Herrn nickten einander zu, vertrauter, als es ihren tatsächlichen Beziehungen entsprach. Dann traten sie beide ins Zimmer, Roediger drückte Marianne nach einem befangenen Blick auf den Toten seine Teilnahme aus; Fridolin begab sich ins Nebenzimmer, um die ärztliche Todesanzeige abzufassen, drehte die Gasflamme über dem Schreibtisch höher, und sein Blick fiel auf das Bildnis des weißuniformierten Offiziers, der mit geschwungenem Säbel den Hügel hinabsprengte, einem unsichtbaren Feind entgegen. Es war in einem altgoldenen schmalen Rahmen gespannt und wirkte nicht viel besser als ein bescheidener Öldruck.

Mit dem ausgefüllten Totenschein trat Fridolin wieder in den Nebenraum, wo am Bett des Vaters, die Hände ineinander verschlungen, die Brautleute saßen.

Wieder ertönte die Türglocke, Doktor Roediger erhob sich und ging öffnen; in- dessen sagte Marianne, unhörbar fast, auf den Boden blickend: „Ich liebe dich.“ Fridolin erwiderte nur, indem er, nicht ohne Zärtlichkeit, Mariannens Namen aussprach. Roediger trat wieder ein mit einem älteren Ehepaar. Es waren der Onkel und die Tante Mariannens; einige Worte, den Umständen entsprechend, wurden gewechselt, mit der Befangenheit, die die Anwesenheit eines eben Verstorbenen rings zu verbreiten pflegt. Das kleine Zimmer sah plötzlich wie von Trauergästen überfüllt aus, Fridolin erschien sich überflüssig, empfahl sich und wurde von Roediger zur Tür geleitet, der sich zu einigen Dankesworten verpflichtet fühlte und die Hoffnung baldiger Wiederbegegnung aussprach.

pohledu na mrtvého vyjádřil Marianně svou účast; Fridolin se odebral do vedlejšího pokoje, aby vyhotovil úmrtní list, zesílil plynový plamen nad psacím stolem a pohled mu padl na obraz důstojníka v bílé uniformě, jak mávaje šavlí pádí dolů z kopce, vstříc neviditelnému nepříteli. Byl napjat ve starozlatém úzkém rámu a nepůsobil o moc lépe než skromný olejotisk.

S vyplněným úmrtním listem se Fridolin vrátil do vedlejší místnosti, kde u postele otce seděli snoubenci, ruce vzájemně propleteny.

Opět zazněl zvonek u dveří, doktor Roediger se zvedl a šel otevřít; mezitím řekla Marianna, téměř neslyšně, hledíc k zemi: „Miluji tě.“ Fridolin odpověděl jen tím, že vyslovil, nikoliv bez něžnosti, Mariannino jméno. Roediger se vrátil se starším manželským párem. Byli to Mariannin strýc a teta; vyměnili několik slov, odpovídajících okolnostem, s ostychem, který kolem šířila přítomnost právě zemřelého. Malý pokoj vypadal náhle jako přeplněný smutečními hosty, Fridolin si připadal nadbytečný, odporoučel se a ke dveřím ho doprovodil Roediger, který se cítil zavázán k několika slovům díky a vyslovil naději v opětné brzké setkání.

Textverstehen:

- ◀ *War Marianne wirklich in Fridolin verliebt?*
- ◀ *Hat er ihre Gefühle erwidert?*

3

Fridolin, vor dem Haustor, sah zu dem Fenster auf, das er früher selbst geöffnet hatte; die Flügel zitterten leise im Vorfrühlingswind. Die Menschen, die dort oben zurückgeblieben waren, die lebendigen gradeso wie der Tote, waren ihm in gleicher Weise gespensterhaft unwirklich. Er selbst erschien sich wie entronnen; nicht so sehr einem Erlebnis als vielmehr einem schwermütigen Zauber, der keine Macht über ihn gewinnen sollte. Als einzige Nachwirkung empfand er eine merkwürdige Unlust, sich nach Hause zu begeben. Der Schnee in den Straßen war geschmolzen, links und rechts waren kleine schmutzigweiße Häuflein aufgeschichtet, die Gasflammen in den Laternen flackerten, von einer nahen Kirche schlug es elf. Fridolin beschloss, vor dem Schlafengehen noch eine halbe Stunde in einer stillen Kaffeehausecke nahe seiner Wohnung zu verbringen, und nahm den Weg durch den Rathauspark. Auf beschatteten Bänken saß da und dort ein Paar eng aneinandergeschmiegt, als wäre wirklich schon der Frühling da und die trügerischwarme Luft nicht schwanger von Gefahren.

Auf einer Bank der Länge nach ausgestreckt, den Hut in die Stirn gedrückt, lag ein ziemlich zerlumpter Mensch. Wenn ich ihn aufweckte, dachte Fridolin, und ihm Geld für ein Nachtlager schenkte? Ach, was wäre damit getan, überlegte er weiter, dann müsste ich morgen auch für eines sorgen, sonst hätte es ja keinen Sinn, und am Ende würde ich noch sträflicher Beziehungen mit ihm verdächtigt. Und er beschleunigte seinen Schritt, wie um jeder Art von Verantwortung und Versuchung so rasch als möglich zu entfliehen. Warum gerade der? fragte er sich, Tausende von solchen armen Teufeln gibt's in Wien allein. Wenn man sich um die alle kümmern, wollte um die Schicksale aller Unbekannten! Und der Tote fiel ihm ein, den er eben verlassen, und mit einigem Schauer, ja nicht ohne Ekel dachte er daran, dass in dem langdahingestreckten mageren Leib unter der braunen Flanellecke nach ewigen Gesetzen Verwesung und Zerfall ihr Werk schon begonnen hatten. Und er freute sich, dass er noch lebte, dass für ihn aller Wahrscheinlichkeit nach all diese hässlichen Dinge noch ferne waren; ja dass er noch mitten in seiner Jugend stand, eine reizende und liebenswerte Frau zu eigen hatte und auch noch eine oder mehrere dazu haben konnte, wenn es ihm gerade beliebte. Zu dergleichen hätte freilich mehr Muße gehört, als ihm vergönnt war; und es fiel ihm ein, dass er morgen um acht Uhr früh auf der Abteilung sein, von elf bis eins Privatpatienten besuchen, nachmittags von

Fridolin, před domovními vraty, vzhlédl k oknu, které předtím sám otevřel; křídla se tiše chvěla v předjarním větru. Lidé, kteří nahoře zůstali, živí právě tak jako ten mrtvý, mu připadali stejným způsobem strašidelně neskuteční. On sám se cítil, jako by unikl; ani ne tak tomu co prožil, jako spíš nějaké zádumčivé magii, která ho neměla ovládnout. Jako jediný důsledek vnímal zvláštní nechuť odebrat se domů. Sníh v ulicích byl rozpuštěný, vlevo i vpravo byly navrstvené malé špinavě bílé hromádky, plamínky v plynových lucernách blikaly, z blízkého kostela bylo slyšet odbíjet jedenáctou. Fridolin se rozhodl, že stráví před spaním ještě půlhodinku v tiché kavárničce nedaleko svého bytu, a pustil se cestou přes radniční park. Na zastíněných lavičkách tu a tam seděly páry, těsně k sobě přivinuty, jako by už tu skutečně bylo jaro a klamně teplý vzduch nebyl těhotný nebezpečím.

Na jedné lavičce ležel natažený po celé délce, klobouk vtisknutý do čela, nějaký značně rozedraný člověk. Co kdybych ho vzbudil, pomyslí si Fridolin, a věnoval mu peníze na nocleh? Ach, jak by to dopadlo*, přemýšlel dál, pak bych se zítra musel také postarat, jinak by to přece nemělo smysl, a nakonec bych se ještě stal podezřelým, že k němu mám nějaké trestu podléhající vztahy. A zrychlil krok, jako by chtěl co nejrychleji uniknout jakémukoli druhu odpovědnosti a pokušení. Proč právě tento? ptal se sám sebe, ve Vídni jsou tisíce takových opuštěných ubožáků. Kdyby se člověk chtěl postarat o všechny, o osudy všech neznámých! A přišel mu na mysl ten mrtvý, kterého právě opustil, a myslel s trochou děsu, dokonce ne bez odporu na to, že v tom nataženém hubeném těle pod hnědou flanelovou příkrývkou začaly už své dílo podle věčných zákonů tlení a rozpad. A zaradoval se, že je ještě naživu, že pro něho byly podle vší pravděpodobnosti všechny tyto nehezké věci ještě vzdálené; ba že sám stál ještě uprostřed své mladosti, měl půvabnou a milou ženu a mohl mít ještě jednu nebo i víc, kdyby se mu to zrovna líbilo. K něčemu takovému by ovšem bylo zapotřebí víc volného času, než mu bylo dopřáno; a napadlo mu, že zítra ráno v osm musí být na oddělení, od jedenácti do jedné navštěvovat pacienty, odpoledne od tří do pěti or-

---

* damit ist es (nicht) getan – *to (ne)stačí, tím to (ne)končí*

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.